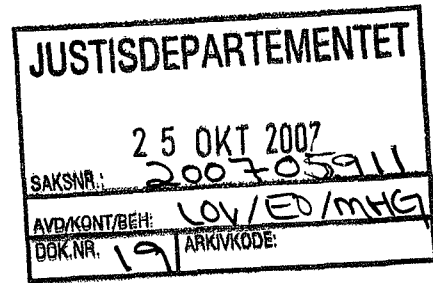

Justisdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Oslo 22. oktober 2007

HØRINGSUTTALELSE – UTKAST TIL FORSKRIFT OM RETT TIL INNSYN I OFFENTLIG VIRKSOMHET

Det vises til Justisdepartementets høringsbrev av 4. september d.å. med vedlagt høringsnotat, herunder utkast til ny forskrift til offentlighetsloven. Høringsfristen er satt til 1. november 2007. Følgelig er denne høringsuttalelsen rettidig avgitt.

1. Pensjonskassens status og rolle

En pensjonskasse er i forsikringsloven § 7-1 første ledd definert som "en selveiende institusjon med virksomhet som er basert på én eller flere kollektive pensjonsordninger som er etablert av foretaket eller kommunen som har opprettet pensjonskassen". Pensjonskassen er således en selvstendig rettslig innretning opprettet med sikte på at en privat eller offentlig virksomhet skal oppfylle sponsorforetakets pensjonsforpliktelser. Det fremgår for øvrig av lov om obligatorisk tjenestepensjon §§ 1 og 2 at tilnærmet alle arbeidsgivere er pålagt å yte tjenestepensjon.

Pensjonskassens status som selvstendig juridisk person tilsier at denne ikke er en del av sponsorforetaket. Dette følger dessuten av NOU 2004:24¹. For kommunens del vil ikke pensjonskassens aktivitet kunne defineres som forvaltningsvirksomhet. Forsikringsloven § 7-1 må videre forstås dit hen at pensjonskassen ikke er et forvaltningsorgan eller et organ for kommunen.

2. Pensjonskassen og offentlighetsloven

Offentlighetsloven² er innrettet mot offentlig virksomhet. Dette følger av formålsangivelsen i § 1. Denne vil således under en hver omstendighet ikke komme til anvendelse for pensjonskasser opprettet av private foretak eller livselskap. Lovens virkeområde er konkretisert i § 2.

Det er åpenbart at offentlighetsloven § 2 første ledd litra a og b ikke er aktuelle bestemmelser for pensjonskasser. Videre har ikke kommunen eierandeler i pensjonskassen; denne er

¹ Pensjonskasselovgivning. Konsolidert forsikringslov.

² Lov av 19. mai 2006

De selvstendige kommunale pensjonskasser

selvviende jf. forsikringsloven § 7-1 første ledd. Dermed kommer ikke alternativet i offentlighetsloven § 2 første ledd litra c til anvendelse.

Forsikringsloven kapittel 7 trer i kraft 1. januar 2008. I denne forbindelse må alle pensjonskasser omsøke konsesjon etter forsikringsloven § 7-3 jf. samme lov kapittel 2. Pensjonskassens vedtekter skal etter forsikringsloven § 2-3 være vedlagt konsesjonssøknaden. Det er gitt nærmere bestemmelser om pensjonskassens vedtekter i forsikringsloven § 7-4. Etter dennes første ledd litra d er det et minstekrav at vedtektene skal angi regler om styret. Styret er for øvrig pensjonskassens øverste organ; forsikringsloven § 7-6.

I forbindelse med konsesjonssøknadene har alle de kommunale pensjonskassene utarbeidet nye vedtektssett. De fleste pensjonskassene ser ut til å få vedtekter der sponsorforetaket, det vil si kommunen eller fylkeskommunen ved folkevalgt organ, gis rett til å utpeke mer enn halvparten av styremedlemmene, inkludert minst et eksternt styremedlem. Det følger da av offentlighetsloven § 2 første ledd litra d at denne i utgangspunktet vil komme til anvendelse.

Ut fra det materielle innholdet i offentlighetsloven § 2 andre ledd vil kommunale pensjonskasser i realiteten kunne velge om offentlighetsloven skal komme til anvendelse. Dennes vedtekter kan enkelt utformes slik at kommunen eller fylkeskommunen utpeker kun halvparten av styremedlemmene med stemmerett. Det eksisterer ikke offentligrettslige krav som tilsier at kommunestyret eller fylkestinget skal velge mer enn halvparten av de stemmeberettigede styremedlemmene. Således er det klart at pensjonskassens virksomhet ligger fjernt fra offentlighetslovens virkeområde og formål. Pensjonsordninger for kommunalt tilsatte kunne i prinsippet ha vært lagt til private livselskap på tilsvarende vilkår.

Offentlighetsloven § 2 andre ledd inneholder en vesentlig unntaksbestemmelse for pensjonskassene. Deres virksomhet er næring i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private. Som alternativer til å opprette eller videreføre en kommunal pensjonskasse, som igjen tilbyr lovpålagt tjenstepensjonsordning, kan dette produktet kjøpes eksternt av private aktører. Eksempelvis tilbyr de private forsikringsselskapene pensjonsforsikring. Begge tjenestene reguleres av forsikringsloven og det foreligger en reell konkurranse. Således er det De selvstendige kommunale pensjonskassers oppfatning at pensjonskasser opprettet for å tilby pensjonsordninger til kommunalt ansatte faller inn under bestemmelsen i offentlighetsloven § 2 andre ledd. Loven vil da ikke komme til anvendelse. Det bemerkes for øvrig at Oslo Pensjonsforsikring AS, som er medlem av De selvstendige kommunale pensjonskasser, de jure er et forsikringsselskap.

Vi finner også på generelt grunnlag å bemerke at pensjonskassenes virksomhet omhandler til dels svært sensitive personopplysninger, eksempelvis i forbindelse med krav relatert til utførelser.

3. Utkast til forskrift

For det tilfellet at en pensjonskasse ikke faller inn under offentlighetslovens virkeområde, så vil i utgangspunktet ikke offentlighetsforskriften bli å benytte.

Etter De selvstendige kommunale pensjonskassers oppfatning vil det være formålstjenelig at det direkte fremgår av den nye offentlighetsforskriften at denne ikke kommer til anvendelse for kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser.

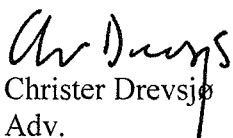

De selvstendige kommunale pensjonskasser

Vi er videre av den oppfatningen at virksomhetens art og den generelle konkurransesituasjon tilsier at de kommunale pensjonskassene, herunder Oslo Pensjonsforsikring AS, må likestilles med de virksomheter som er unntatt fra virkeområdet for offentlighetsloven i utkast til ny offentlighetsforskrift. Det bemerkes at offentlighetsloven som sådan ikke kommer til anvendelse for de private livselskapene og de private pensjonskassene.

Subsidiært finner De selvstendige kommunale pensjonskasser at de kommunale pensjonskassene må få en unntaksbestemmelse innholdsmessige svarende til bestemmelsen i utkastet § 1 tredje ledd litra b. Drifts- og forretningsforhold, herunder forsvarlig økonomiforvaltning, er like aktuelt for pensjonskassene som for Statens pensjonsfond – Norge. De samme hensynene gjør seg gjeldende, noe som tilsier at offentlig journal ikke bør føres for dokumenter som inneholder informasjon av en slik art. Innsynsrett vil uansett ikke foreligge jf. offentlighetsloven § 23.

For De selvstendige kommunale pensjonskasser,

Christer Drevsjø
Adv.